

بازیابی فضاهای ناکارآمد شهری در جهت رسیدن به شهر پایدار

فاطمه معینی فر^۱، محبوبه کوهپایه^۲، شهیدیه زارعیان جهرمی^۳

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری، دانشگاه شیراز

۲- مدرس موسسه علمی پژوهشی پردیس دانش دی شیراز

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری، دانشگاه شیراز

F.Moeinifar@Gmail.com
mahboobkoohpayeh@Gmail.com
ShahdieZareian@yahoo.com

خلاصه

دستیابی به پایداری شهری بدون توجه به پتانسیل‌های نهادی و بهره‌گیری از تمامی ظرفیت‌های محیط‌شهری امری غیرقابل اجراست. یکی از مهمترین راهکارهای پایداری شهرها، استفاده از پتانسیل‌های بالقوه فضاهایی نه چندان زنده و کارآمد مانند بام‌ها، جداره‌ها و بستر رودخانه‌ها می‌باشد. بام‌ها حدود ۲۵ درصد از سطوح شهرها را تشکیل می‌دهند و ظرفیت مناسبی برای انواع فعالیت‌ها هستند. بام سبز می‌تواند فضای سبز از- دست رفته شهری را زنده سازد و موجب پایداری محیط و افزایش کیفیت محیطی گردد. دیوارهای سبز نیز یک سیستم پوششی جاندار با فوایدی نظیر بامهای سبز می‌باشند. همچنین می‌توان با برنامه‌ریزی صحیح، از بستر رودخانه‌ها در ایجاد گردشگاه و فضاهای سبز استفاده نمود که تأثیرات بسیار مطلوبی بر مناسب‌سازی محیط زندگی شهری برجای خواهد گذاشت. این مقاله ضمن بررسی ماهیت بام‌ها، جداره‌ها، بستر رودخانه‌ها و نقش آن‌ها در پیشبرد اهداف پایداری، با بررسی پژوهش‌های صورت گرفته در کشورهای پیشرو، به ارائه راهبردهایی در این زمینه از طریق امکان‌سنجی و بومی‌سازی آن در کشور می‌پردازد.

کلمات کلیدی: توسعه پایدار، فضاهای ناکارآمد، بام‌های سبز، جداره‌های سبز، بستر سبز رودخانه‌ها

۱. مقدمه

در دهه‌های اخیر میل به سوی توسعه همسو با محیط زیست در جهت کاهش تبعات زیست محیطی استفاده از منابع فسیلی و صرفه جویی تا حد امکان در مصرف این انرژی‌ها پدید آمد، گونه‌ای از توسعه که در دراز مدت جوابگوی نیازها باشد و به چرخه‌ای که وارد آن شده لطمه نزند. استفاده از نماهای سبز و اکسیژن ساز یکی از جدیدترین راهکارهای توسعه پایدار در جهت بهینه‌سازی مصرف انرژی است. فناوری نوینی که در خود علاوه بر بهبود راندمان و کارایی انرژی و مزیت‌های اکولوژیکی، زیبایی بصری نیز دارد و به آرامی در حال تثبیت جایگاه خود بخصوص در کلانشهرهاست، شهرهایی که در آنها امکان توسعه افقی سطوح سبز محدود است. سیستمی پوششی و جاندار با مزایایی تقریباً مشابه بامهای سبز. استفاده از گیاهان طبیعی به طرق مختلف در فضاهای ناکارآمد شهر مانند بام‌ها، جداره‌ها و بستر رودخانه‌ها از پتانسیلهای بالقوه طبیعت پیرامون ماست. هرکدام از این فضاها به نوبه خود می‌توانند به عنوان الگویی برای استفاده از طبیعت باشند که نه تنها در مقیاس ساختمانها، بلکه در مقیاس شهری نیز می‌توان از اثرات مثبت آن بهره برد [۱].

بدین سان در تحقیق حاضر بر آن شدیم تا به یکی از راهکارهای طبیعت برای نزدیک شدن به اهداف پایداری که همان موضوع "بامها، جداره‌ها و بسترهای سبز محیطی" است، پردازیم و اثرات آنها را بر کاهش مصرف انرژی در ساختمانها و همچنین زیبایی بصریشان در فضاهای شهری که در راستای برآورده کردن نیازهای روحی ساکنین شهر است بررسی نماییم.